

Uchwała Nr LIV/391/2018
Rady Powiatu w Jaśle
z dnia 24 maja 2018 r.

w sprawie przyjęcia do realizacji „Powiatowego Programu Profilaktycznego Promującego Prawidłowe Metody Wychowawcze w Rodzinach Zagrożonych Przemocą na lata 2018 – 2020”.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1868 ze zm.) oraz art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390) Rada Powiatu w Jaśle uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy Program Profilaktyczny Promujący Prawidłowe Metody Wychowawcze w Rodzinach Zagrożonych Przemocą na lata 2018 – 2020”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Jaśle.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Robert Snoch

*„Powiatowy Program Profilaktyczny
Promujący Prawidłowe Metody Wychowawcze
w Rodzinach Zagrożonych Przemocą
na lata 2018 – 2020”*

Jasło, 2018 rok

Spis treści

Wstęp

- I. Podstawa prawna
- II. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie
- III. Środowisko wychowawcze rodziny – założenia teoretyczne
- IV. Rodzina dysfunkcyjna – zagrożenie przemocą
- V. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wśród społeczności lokalnej w powiecie jasielskim
- VI. Cele programu
- VII. Obszary działania i odbiorcy
- VIII. Realizatorzy programu
- IX. Monitoring i ewaluacja
- X. Finansowanie
- XI. Przewidywane efekty
- XII. Harmonogram działań

Podsumowanie

Wstęp

Według Carla Gustawa Junga: *„Im mocniej w dzieciństwie odcisnął się na człowieku charakter rodziny, tym bardziej będzie ów człowiek skłonny w życiu dorosłym widzieć i przeżywać swój dawny, miniaturowy świat dziecka w miejsce szerokiego świata dorosłych”*.

W myśl tych słów, pierwszym i najistotniejszym środowiskiem wychowawczym w życiu człowieka, jest środowisko rodzinne. Rodzina stwarza warunki do zaspokojenia różnorodnych potrzeb psychicznych i społecznych swoich członków, a zwłaszcza dzieci. Dotyczy to przede wszystkim potrzeby przynależności uczuciowej, bezpieczeństwa, stabilizacji. To w rodzinie dziecko zdobywa pierwsze doświadczenia, doznaje pierwszych odczuć emocjonalnych, przyswaja sobie wzorce i zasady współżycia, a także utożsamia się ze swoim najbliższym otoczeniem, szukając w nim miejsca dla siebie.

Wychowanie to proces, który jest rozłożony w czasie, wymaga nakładów, wysiłku, a efekty tego wysiłku mogą być odroczone i widoczne dopiero za kilka lat. Wychowywać, to znaczy zaspokajać podstawowe potrzeby, kształtować charakter, rozwijać fizycznie i psychicznie, a także wprowadzać w życie społeczne i kulturę. To wspólna wędrówka rodzica i dziecka ku określonej celowi, jak również pomaganie dziecku w rozwoju, ukazywanie mu wartości, zasad i reguł życia poprzez własne zachowanie i doświadczenie.

Podstawowym celem wychowania jest przekazanie wartości ogólnych, którymi dziecko może się kierować w samodzielnym postępowaniu, a także wspieranie dziecka, by stawało się coraz lepszym człowiekiem.

Niniejszy program profilaktyczny ma na celu promowanie prawidłowo funkcjonującej rodziny, która jest zdolna zapewnić optymalne warunki rozwoju i wychowania. Sposób, w jaki rodzice traktują dzieci, ma głębokie i trwałe konsekwencje dla ich życia.

1. Podstawa prawna

Podstawę prawną do opracowania programu stanowią następujące dokumenty:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 - 2020 przyjęty Uchwałą Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r.,
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2017 poz. 1769 ze zm.),
- Strategia Rozwoju Powiatu Jasielskiego na lata 2016 - 2022 przyjęta Uchwałą Nr XXI/138/2016 Rady Powiatu w Jaśle z dnia 28 stycznia 2016 r.

I. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

Według Anny Lipowskiej – Teutsch „*pojęcie przemocy w rodzinie obejmuje wszelkie odmiany złego traktowania tych członków rodziny, którzy nie są w stanie skutecznie się bronić*”.

Aktualny stan wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie pozwala formułować treści merytoryczne oparte na przekonaniach i sądach dotyczących przemocy domowej oraz na sposobach jej powstrzymywania, tj.:

- przemoc domowa jest wyuczonym zachowaniem, które przynosi zyski i straty dla sprawcy,
- przemoc domowa jest tolerowana i wzmacniana poprzez stereotypowe myślenie, czyli przez postawy oraz poglądy wielu ludzi - często zakorzeniona jest we wzorach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie,
- przemoc domowa jest szkodliwym i raniącym nadużywaniem siły i władzy oraz dążeniem do kontrolowania drugiej osoby,
- przemocy nie można usprawiedliwiać w żadnym przypadku i nigdy nie należy się na nią godzić,
- przemoc ma uwarunkowania kulturowe i obyczajowe, które oparte są na funkcjonujących w społeczeństwie stereotypach na temat ról kobiety i mężczyzny, orientacji seksualnej, rasy,
- można nabyć umiejętności porozumiewania się bez przemocy,
- wybór stosowania przemocy jest decyzją sprawcy, za którą ponosi odpowiedzialność moralną i prawną.

Rodzaje przemocy:

- **Przemoc fizyczna** – jest to każde agresywne zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu i/lub fizycznych obrażeń.
- **Przemoc psychiczna** – jest to agresywne zachowanie (zwykle werbalne) wywołujące emocjonalny ból lub cierpienie, które ma na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia. Ta przemoc najczęściej przyjmuje formę ataków werbalnych, godzących w poczucie własnej wartości osób doznających przemocy.
- **Przemoc seksualna** – jest to wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, krytyka zachowań seksualnych, itp.
- **Przemoc ekonomiczna** – polega na uniemożliwianiu drugiej osobie dostępu do rodzinnych środków finansowych, bądź na rekwirowaniu zarobionych przez daną osobę pieniędzy, jak również na zabranianiu podjęcia pracy zarobkowej.

Przemoc to intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody.

O przemocy możemy mówić wtedy, gdy zostaną spełnione 4 warunki:

- Jest to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania.
- Jedna osoba ma wyraźną przewagę nad drugą.
- Działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej.
- Osoba, wobec której stosowana jest przemoc, doznaje cierpienia i szkód fizycznych oraz psychicznych.

Intencjonalność - jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.

Siły są nierówne – osoba stosująca przemoc jest silniejsza od osoby doświadczającej przemocy.

Działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary, traktując ją jak przedmiot.

Powoduje cierpienie i szkody fizyczne lub psychiczne – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary, szkody mogą być wymierne albo nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe, czy też odroczone w czasie.

Mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie

Mity i stereotypy to kulturowo uwarunkowane, silne i często ponadczasowe przekonania gromadzące wiedzę i sposób rozumienia różnych wydarzeń danej społeczności. Opisują „pożądane” relacje w naszej rodzinie, pomiędzy żoną i mężem, rodzicami i dziećmi. Często wyznaczają role kobiecie, mężczyźnie, dzieciom. Wiele z nich, paradoksalnie, sprzyja przemocy, usprawiedliwia ją i postuluje powstrzymanie się od reakcji osób z zewnątrz.

Do najczęściej spotykanych mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie należą następujące stwierdzenia.

- **W sprawy rodzinne nie należy się wtrącać.**

To przekonanie nakazuje lub sugeruje trzymanie spraw rodzinnych w tajemnicy przed innymi osobami. Zamyka dom przed ingerencją z zewnątrz. To jeden z najpowszechniejszych hamulców powstrzymujących osoby doznające przemocy od szukania pomocy wśród sąsiadów, krewnych, policji, specjalistów, itp.

- **Przemoc dotyczy tylko rodzin z marginesu społecznego.**

Doświadczenie przemocy nie jest zależne od statusu społecznego, wykształcenia, majątku, zdarza się także w tzw. „dobrych domach”.

- **Oznaką przemocy są widoczne ślady na ciele ofiar.**

W społeczeństwie funkcjonuje przekonanie, że najczęstszą formą przemocy jest bicie: „nikt nikogo nie pobił, więc nie było przemocy”, „nie ma śladów - nie ma przemocy”. Z badań wynika, że najczęściej występującą formą przemocy jest przemoc psychiczna, która jest traktowana, jako szczególnie dolegliwa i bolesna. Przemoc psychiczna pozostawia ślady w obszarze funkcjonowania psychicznego człowieka.

- **Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.**

Panuje wszechobecne przekonanie, że jeśli sprawca przemocy przestanie pić, wszystko będzie dobrze. Alkohol jest jednym z czynników „wyzwalających” przemoc. Sprawcy przemocy w rodzinie nie zawsze są pod wpływem alkoholu. Jeśli nawet sprawca przestanie pić alkohol,

nie ma żadnej gwarancji, że przestanie stosować przemoc. Alkohol jest jednym z czynników ryzyka wystąpienia przemocy, nie jest jednak przyczyną przemocy.

- **Ofiara przemocy wyraża na nią zgodę, gdyby było inaczej odeszłaby od sprawcy.** Często ofiara przemocy jest tak osaczona i zastraszona przez sprawcę, iż nie widzi możliwości zmiany sytuacji, w jakiej się znalazła. Niejednokrotnie problemem jest brak samodzielności finansowej i schronienia.

- **Gwałt w małżeństwie nie istnieje.**

Przemoc seksualna ma miejsce także w małżeństwie.

- **Dla dobra dzieci powinno się znosić wszystko ze strony współmałżonka.**

Nic nie usprawiedliwia i nie uzasadnia znoszenia przemocy ze strony partnera. Dzieci, które są świadkami przemocy w rodzinie, są jednocześnie jej ofiarami. Przemoc w rodzinie jest wzorcem negatywnym dla dzieci. Dla ich dobra należy dążyć do zatrzymania przemocy i pokazania wzorców życia rodzinnego opartych na wsparciu, miłości, przyjaźni, życzliwym i dobrym wzajemnym traktowaniu.

- **Przemoc w rodzinie to nie takiego.**

Z obserwacji i badań wynika, że to, co się dzieje w rodzinie ma istotny, a często decydujący i determinujący wpływ na życie jednostki. Jeśli w domu występują wzorce przemocowe, to wychowane w nim dzieci uczą się przemocy.

- **Ofiara jest sama sobie winna.**

Wokół winy i odpowiedzialności za przemoc narosło wiele nieprawdziwych przekonań i mitów. Jakkolwiek może się to wydawać irracjonalne, bardzo często to ofiara jest obwiniana za to, co ją spotkało. „Sama jest sobie winna”. Przekonany o tym jest sprawca, który czuje się wręcz „zmuszony” przez zachowanie ofiary do zastosowania przemocy. Ten sposób myślenia prowadzi jednak donikąd, ponieważ za przemoc zawsze odpowiedzialność ponosi sprawca - niezależnie od tego, co zrobiła ofiara.

II. Środowisko wychowawcze rodziny - założenia teoretyczne

Rodzina jest powszechnie traktowana jako podstawowy obszar wpływów oddziałujących na rozwój i funkcjonowanie dziecka, w którym uczy się podstawowych umiejętności życiowych, kształtuje swoją osobowość, nabiera przekonań o świecie, o jego wartościach i zasadach życia. Tu formuje się jego tożsamość i wzorce zachowań.

Środowisko wychowawcze rodziny, jako obszar rozpoznania pedagogicznego, stanowi społecznie wyznaczony układ warunków i cech, o różnym jakościowo charakterze, który w zróżnicowany pod względem całości i intensywności sposób wpływa na przebieg i efekty procesu wychowania.

W literaturze przedmiotu odnaleźć można różne propozycje dotyczące systematyzacji cech i warunków rodziny, które sugerowane są jako czynniki opisujące jej środowisko wychowawcze, a których znaczenie zmieniało się na przestrzeni lat. Początkowo koncentrowano się na warunkach ekonomicznych i rzeczowych rodziny, z czasem coraz więcej uwagi poświęcano cechom pozaekonomicznym.

Według Stanisława Kawuli można wymienić trzy główne grupy czynników analizy poziomu wychowywania w rodzinie:

- **czynniki ekonomiczno-społeczne** – wielkość rodziny i jej struktura, źródła utrzymania rodziny, sprawowanie opieki materialnej nad dziećmi, podział pracy i ról w rodzinie;
- **czynniki kulturalne** – wykształcenie rodziców i doksztalcanie się rodziców, kultura językowa rodziny, majątek kulturalny rodziny, sposoby spędzania czasu wolnego, stosunek rodziców do nauki szkolnej dzieci, stosunek członków rodziny do tradycji i nowości, pielęgnowanie obyczaju i podatności na zmiany;
- **czynniki psychospołeczne** – rodzaj i siła więzi społecznych oraz emocjonalnych, uznawane i realizowane wzorce życia rodzinnego, stosunek członków rodziny do zjawisk patogennych, układ i rodzaj postaw oraz środków oddziaływań wychowawczych, charakter kontroli rodziców nad dziećmi, ogólna atmosfera panująca w środowisku rodzinnym, opinie o rodzinie w miejscu zamieszkania.

Obecnie rodzinę postrzega się jako system, który charakteryzuje się specyficznymi relacjami, specyficzną strukturą, a w niej granicami, podsystemami. Posiada określoną

dynamikę, wypracowuje swoisty system ról, kontroli i władzy. Rozwija własne sposoby komunikowania się, posiada związki z innymi, opiera swe funkcjonowanie na doświadczeniach indywidualnych i całości rodziny, a także na doświadczeniach poprzednich pokoleń. W tym systemie dużą rolę odgrywa historia rodzinna i mity rodzinne. W podejściu systemowym duże znaczenie ma również sposób osiągania przez rodzinę różnych celów, sposób zmagania się z trudnościami i problemami oraz radzenie sobie przez jej członków w sytuacjach kryzysowych. W ujęciu systemowym dostrzega się wpływ innych członków rodziny na daną osobę, na jej zachowanie i sposób funkcjonowania, jak również wpływ sposobu funkcjonowania tej osoby na innych członków rodziny i wszystkie pozostałe elementy systemu.

Zatem, rodzina jest to środowisko wychowawcze, które ma znaczący wpływ na strukturę osobowości dziecka. Członkowie rodziny oczekują oparcia, bezpieczeństwa, zaspokojenia potrzeb emocjonalnych i dobrego bytu.

Funkcjonalna, zdrowa rodzina ma następujące cechy:

- zabezpiecza przetrwanie i rozwój;
- zaspokaja potrzeby emocjonalne swoich członków; potrzeby te obejmują znalezienie równowagi pomiędzy autonomią i zależnością oraz nauką zachowań społecznych i seksualnych;
- zapewnia rozwój i wzrastanie każdego członka, w tym także rodziców;
- jest miejscem, gdzie rozwija się poczucie własnego „ja”;
- jest podstawową „jednostką socjalizacji” i ma decydujące znaczenie dla przetrwania społeczeństwa.

Wymienione cechy zawierają się w stwierdzeniu, iż rodzina odgrywa podstawową rolę w kształtowaniu zdrowia psychicznego dziecka, a tym samym kondycja rodziny ma zasadnicze znaczenie dla zdrowia psychicznego całego społeczeństwa.

Dynamika życia w rodzinie

Rodzina składa się z podsystemów - męża i żony, rodzica i dziecka, rodzeństwa. Aby w pełni zrozumieć rodzinę, musimy poznać osobowości poszczególnych jej członków, funkcjonowanie podsystemów rodzinnych i ich powiązania z całą rodziną, a także środowisko zewnętrzne, dzięki któremu relacje w rodzinie rozwijają się i zmieniają.

Relacje małżeńskie

Metody wychowawcze stosowane przez rodziców związane są z jakością relacji małżeńskiej. Prawidłowe funkcjonowanie małżeństwa może stanowić swoistą ochronę przed stresem wynikającym z pełnienia funkcji rodzicielskich. Może także świadczyć o zdrowej osobowości rodziców.

Prawidłowo funkcjonujące małżeństwo zaspokaja potrzeby w zakresie miłości, uznania, wsparcia materialnego i psychologicznego. Gdy partnerzy czują, że zasoby i nagrody są równo rozdzielane, wówczas w małżeństwie nie powstają konflikty i spory. Niezadowoleni partnerzy częściej demonstrują negatywne zachowania, częściej również odwzajemniają negatywne zachowania drugiej osoby.

Relacje rodzic – dziecko

Jednym z podstawowych zadań rodzica jest kreowanie środowiska, które wspomaga rozwój dziecka przygotowanego do podejmowania wielu ról społecznych i zawodowych. Kompetencja i procesy socjalizacji nie są uniwersalne, ponieważ cechy wysoko cenione w jednej kulturze, mogą być dyskredytowane w innej.

Głównym wyznacznikiem właściwych relacji rodziców i dzieci jest ich odpowiedzialność za dziecko. Dobre pełnienie roli rodzica ma miejsce wówczas, gdy rodzic:

- jest opiekuńczy,
- jest troskliwy,
- jest wrażliwy na potrzeby i możliwości dziecka,
- wspiera jego rozwój społeczny i poznawczy,
- jest konsekwentny,

- wyznacza dziecku granice,
- nie stosuje zbyt często wzmocnień negatywnych,
- nie stosuje surowych kar.

Takie postępowanie rodzica w procesie wychowawczym sprzyja prawidłowemu rozwojowi społecznemu i emocjonalnemu, kształtowaniu się poczucia własnej wartości, umiejętności współdziałania z innymi, rozwojowi poznawczemu.

Niewłaściwe pełnienie roli rodzicielskiej zapowiada zwłaszcza sytuacja, w której współwystępują takie cechy dziecka, które mogą być źródłem stresu dla rodzica oraz takie właściwości rodzica, które utrudniają dobre pełnienie tej roli. Relacje rodzice – dzieci nie są zależne od pojedynczego wydarzenia. Rozwijają się bowiem i zmieniają nieustannie od momentu przyjścia dziecka na świat. To, jakie w danym momencie jest dziecko, może zależeć od wcześniejszego zachowania rodzica. Z kolei to, jaki jest rodzic, może wynikać z wcześniejszych zachowań dziecka.

Relacje pomiędzy rodzeństwem

Rodzeństwo może wywierać na siebie zarówno pozytywny, jak i negatywny wpływ. Dzieci posiadające młodszego rodzeństwo opiekują się nim, ćwicząc jednocześnie umiejętności, z których będą w przyszłości korzystać jako rodzice. Opieka doznawana ze strony starszego rodzeństwa dostarcza młodszym dzieciom wiedzy o systemie wartości, zasadach i wyzwaniach, jakie niesie ze sobą życie w społeczeństwie.

Postawy rodzicielskie

Postawy rodzicielskie mogą być właściwe, stwarzające odpowiednie warunki psychospołeczne dla prawidłowego rozwoju dziecka oraz niewłaściwe, wpływające ujemnie na kształtowanie się jego osobowości. Najbardziej popularnym i szeroko opisanym jest model postaw rodzicielskich wg Marii Ziemskiej.

Właściwe postawy wychowawcze

- **Postawa akceptacji dziecka** – przyjęcie go takim, jakim ono jest, z jego cechami fizycznymi, usposobieniem, umysłowymi możliwościami i trudnościami. Rodzice dają mu do zrozumienia, że jest kochane, cenione, że znają jego potrzeby i starają się je zaspokoić. W takiej rodzinie dziecko czuje się bezpiecznie, jest zadowolone ze swego istnienia, nawiązuje trwałe więzi emocjonalne, potrafi wyrażać swoje uczucia, jest wesołe, miłe, odważne.
- **Postawa współdziałania z dzieckiem** – świadczy o zainteresowaniu rodziców tym, co robi dziecko. Rodzice angażują je w zajęcia i sprawy domowe, odpowiednie do jego możliwości rozwojowych. Ma prawo do wyrażania swojej własnej opinii, decydowania o sprawach bliskich mu osób, czuje się potrzebne w rodzinie i wartościowe.
- **Postawa dawania dziecku rozumnej swobody** – rodzice darzą dziecko zaufaniem i pozostawiają mu duży margines swobody. Potrafią jednak utrzymać swój autorytet i odpowiednio kierować dzieckiem. Dziecko z takiej rodziny jest bystre, pomysłowe, współdziała z rówieśnikami.
- **Postawa uznająca prawa dziecka** – rodzice pozwalają dziecku samodzielnie działać i dają mu do zrozumienia, że jest odpowiedzialne za wyniki tego działania. Kierują nim stosując sugestie, wyjaśnienia i tłumaczenia, wspólnie uzgadniają jego prawa i obowiązki. Dziecko dokładnie wie, czego się od niego oczekuje - na miarę jego możliwości rozwojowych. Dziecko z takiej rodziny jest samodzielne, lojalne, solidarne.

Niewłaściwe postawy wychowawcze

- **Postawa odtrącająca** – cechuje się nadmiernym dystansem uczuciowym i dominacją rodziców. Dziecko jest dla nich ciężarem, wzbudza ich niechęć. Rodzice otwarcie krytykują dziecko, nie dopuszczają go do głosu, stosują surowe kary, represyjne żądania, postępują z nim w sposób brutalny.
- **Postawa unikająca** – cechuje się nadmiernym dystansem uczuciowym rodziców wobec dziecka, ich uległością i biernością. Rodzice wykazują bez troskę posuniętą do braku odpowiedzialności, ignorują dziecko, zaniedbują je pod względem uczuciowym, opiekuńczym oraz stawianych dziecku wymagań. Dzieci z takich rodzin

cehuje brak wytrwałości w działaniu, nieufność, strachliwość, konfliktowość w kontaktach z ludźmi.

- **Postawa nadmiernie wymagająca** – przejawia się dominacją rodziców w postępowaniu z dzieckiem. Zmuszają je, aby dostosowało się do wytworzonego przez nich wzoru, bez liczenia się z możliwościami dziecka, bez uznania jego praw i poszanowania jego indywidualności. Stawiają mu wygórowane wymagania, ograniczają jego samodzielność swobód, narzucają mu swoją wolę przez zmuszanie, stosowanie nagan, sztywnych reguł postępowania. Dzieci cechuje brak wiary we własne siły, niepewność, lękliwość, uległość, przewrażliwienie, brak zdolności do koncentracji uwagi.
- **Postawa nadmiernie chroniąca** – podejście rodziców do dziecka jest bezkrytyczne, uważają je za wzór doskonałości, ulegają mu, tolerują jego niewłaściwe postępowanie, zaspokajają każdy kaprys, pozwalają panować nad całą rodziną, są przesadnie opiekuńczy i nadmiernie troskliwi, przez co utrudniają dziecku samodzielność. Dzieci z takich rodzin wykazują opóźnienie dojrzałości społecznej, bierność, zarozumiałość, poczucie większej wartości, nadmierną pewność siebie, zależność od matki, nieustępliwość.

Rodzinne reguły, mity i sekrety

Reguły rodzinne kształtują role, misje i dziedzictwa poszczególnych członków, którzy zwykle nie zdają sobie nawet sprawy z ich istnienia.

Mity rodzinne to zwalniające od myślenia formuły, frazesy wykorzystywane przez rodzinę w celu zatuszowania konfliktów, problemów i napięć. Przykładem może być mit o niemałej harmonii rodzinnej, o stoickiej postawie wobec nieszczęść, o prześladowaniu z zewnątrz. Mity często przeplatają się z sekretami rodzinnymi.

III. Rodzina dysfunkcyjna – zagrożenie przemocą

Trudno przecenić znaczenie rodziny w procesie wychowania, gdyż jest ona naturalnym środowiskiem socjalizującym. Może wspierać lub ograniczać procesy adaptacji młodego człowieka do życia w społeczeństwie.

Rodzina dysfunkcyjna to w rozumieniu systemowym rodzina, która w sposób ciągły przejawia zaburzenia swojej struktury i funkcji. Źródłem dysfunkcji w rodzinie są dorośli, którzy założyli rodzinę – małżonkowie, rodzice. To właśnie oni, jako dojrzały ludzie podejmują decyzję o założeniu rodziny, tworzą reguły, według których rodzina funkcjonuje, wnoszą swój światopogląd, styl bycia, sposób zachowania się, obraz siebie, przekonania, jak również swoje emocje i sposoby ich okazywania. Zaburzenie układu rodzinnego ma swój początek w osobach, które go inicjują.

W momencie, kiedy rodzina nie wywiązuje się ze swoich zadań – nie spełnia dobrze swoich funkcji wobec społeczeństwa i nie zaspokaja potrzeb swych członków, pojawia się problem dysfunkcyjności rodziny.

W rodzinie dysfunkcyjnej na pierwszym planie zaspakajane są potrzeby rodziców, a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodziny - są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia, zasady są narzucane, często bez uzasadnienia, błędy niewybaczalne, ale wypominane. Nie można wyrażać wszystkich swoich uczuć, myśli, pragnień.

Czynniki powodujące dysfunkcyjność rodziny:

1. Pozbawienie opieki.
2. Brak środków materialnych.
3. Brak dostatecznej opieki w związku z pracą zawodową rodziców.
4. Zaburzenia funkcjonalne rodziny.
5. Pozbawienie dziecka wzorców osobowych.
6. Zaniedbywanie przez rodziców wpajania dziecku podstawowych wartości moralnych.
7. Brak wiedzy pedagogicznej i psychologicznej rodziców.
8. Koncentrowanie się rodziców przede wszystkim na zapewnienie dziecku materialnego standardu życia.
9. Zabieganie rodziców głównie o własne potrzeby.

Cechy rodziny dysfunkcyjnej:

- wysoki poziom chronicznego niepokoju,
- zacieranie się granic między rolami,
- ukryte reguły,
- sztywność członków rodziny,
- brak możliwości wyrażania własnych sądów,
- brak respektowania zasad wolności,
- dzieci często przejmują rolę opiekunów rodziców,
- nie rozwiązuje się trudnych sytuacji,
- uczucia są często tłumione,
- potrzeby dzieci nie są respektowane,
- dzieci traktowane są niezgodnie z ich możliwościami rozwojowymi,
- uzależnienia do skrajnych emocji,
- zaburzenia w postaci nałogowych i obsesyjnych zachowań.

Sfery zagrożenia rodziny:

1. konflikt ról zawodowo – rodzinnych kobiety – matki,
2. zakłócenia więzi osobistych,
3. konflikty wartości indywidualnych i społecznych,
4. zwiększone tempo życia i brak wolnego czasu.

Przyczyny dysfunkcji mogą być różne, między innymi:

- śmierć biologicznych rodziców dziecka,
- niewłaściwe wypełnianie obowiązków,
- głęboka patologia,
- porzucenie,
- uzależnienia,
- długotrwałe bezrobocie,
- długotrwała choroba,
- zaniedbywanie dziecka,
- krzywdzenie dziecka.

Analiza czynników ryzyka pojawiania się zachowań przemocowych wobec dziecka obejmuje w głównej mierze określone cechy funkcjonowania rodziny, jak i cechy osobowościowe jej członków, zwłaszcza rodziców, ale również samego dziecka, które mogą sprzyjać jego złemu traktowaniu.

Czynnikami ryzyka przemocy w rodzinie mogą być:

- izolacja społeczna,
- funkcjonowanie rodziny w warunkach długotrwałego stresu społeczno-ekonomicznego,
- doświadczenie przez rodziców przemocy w dzieciństwie,
- zaburzone relacje małżeńskie i rodzinne,
- niedojrzałość emocjonalna, młody wiek rodziców,
- znacząca lub całkowita zmiana stylu funkcjonowania rodziny, np. rozwód, śmierć współmałżonka, ciężka choroba,
- niewłaściwe interakcje z dzieckiem,
- niska akceptacja roli rodzicielskiej oraz niski poziom kompetencji rodzicielskich,
- nierealne postrzeganie dziecka i nierealne oczekiwania wobec dziecka oraz jego umiejętności,
- cechy dziecka i historia jego rozwoju, np. niechciane dziecko, upośledzone fizycznie lub umysłowo,
- cechy osobowościowe i problemy psychologiczne rodziców,
- zaburzenia wczesnych kontaktów emocjonalnych z dzieckiem,
- zaburzenia komunikacji interpersonalnej,
- problemy uzależnieniowe,
- cechy strukturalne rodziny, np. wielodzietność, funkcjonowanie rodziny w niepełnej strukturze.

IV. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wśród społeczności lokalnej w rodzinie w powiecie jasielskim

W celu efektywnego doboru form pomocy do potrzeb osób zagrożonych wystąpieniem przemocy lub uwiękanych w przemoc, została przeprowadzona diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wśród społeczności lokalnej w powiecie jasielskim oraz lokalna analiza czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Analiza zagrożeń w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu jasielskiego została opracowana w oparciu o dane statystyczne za lata 2016-2017 udostępnione przez Komendę Powiatową Policji w Jaśle, Prokuraturę Rejonową w Jaśle, Zespoły Interdyscyplinarne z terenu powiatu jasielskiego oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaśle.

Tabele 1, 2 i 4 oraz wykres 1. obrazują dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Jaśle dotyczące podjętych działań w powiecie jasielskim w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Tabela 1. Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Jaśle dotyczące podjętych działań w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty”

Lp.	Działania podejmowane przez Policję w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty”		LICZBA	
			ROK 2016	ROK 2017
1.	Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A		ogółem 291	ogółem 330
	w tym:	a) Liczba formularzy wszczynających procedurę	193	229
		b) liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej procedury	98	101

2.	Liczba formularzy „Niebieska Karta – A” według miejsca zamieszkania osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą			ogółem 291	ogółem 330	
	w tym:	a) miasto		96	110	
		b) wieś		195	220	
3.	Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą			ogółem 513	ogółem 531	
	a) kobiet			267	286	
		w tym:	- do 65 roku życia	231	246	
			- od 66 roku życia	36	40	
	b) mężczyzn			51	81	
		w tym:	- do 65 roku życia	40	69	
			- od 66 roku życia	11	12	
	c) małoletnich			195	164	
		w tym:	- dziewcząt	81	70	
			- chłopców	114	94	
4.	Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie			ogółem 291	ogółem 330	
	w tym:	a) kobiet		20	26	
		b) mężczyzn		268	300	
		c) nieletnich		3	4	
			w tym:	- dziewcząt	1	0
				- chłopców	2	4

5.	Liczba zatrzymanych osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie			ogółem 10	ogółem 8
	w tym:	a) kobiet		0	0
		b) mężczyzn		10	8
		c) nieletnich		0	0
6.	Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie będąc pod wpływem alkoholu			ogółem 193	ogółem 200
	w tym:	a) kobiet		10	6
		b) mężczyzn		182	193
		c) nieletnich		1	1
		w tym:	- dziewcząt	1	0
			- chłopców	0	1
	w tym:	• doprowadzonych do izb wytrzeźwień lub innych tego typu placówek		ogółem 0	ogółem 0
		• doprowadzonych do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia		ogółem 179	ogółem 190
		w tym:	- kobiet	10	6
			- mężczyzn	168	184
			- nieletnich	1	0
7.	Liczba dzieci umieszczonych u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej			ogółem 2	ogółem 0

Źródło: dane statystyczne KPP w Jędrzejowie

Źródło: dane statystyczne KPP w Jasle

Na podstawie danych zwartych w tabeli można wnioskować, że liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w roku 2017 jest wyższa, niż w roku 2016. Zdecydowaną

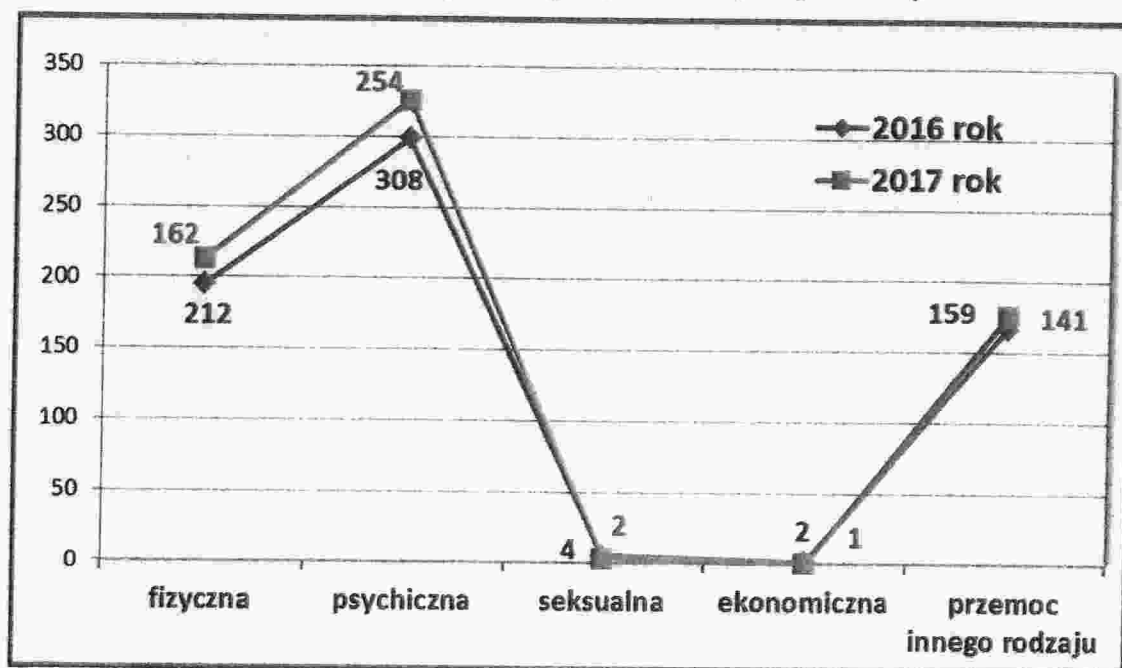
większość wśród osób stosujących przemoc w rodzinie stanowią mężczyźni. Około ¼ osób stosujących przemoc znajdowała się pod wpływem alkoholu.

Tabela 2. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy

Rodzaje przemocy	Liczba	
	ROK 2016	ROK 2017
fizyczna	195	213
psychiczna	299	326
seksualna	5	3
ekonomiczna	1	0
przemoc innego rodzaju	167	176

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Wykres 1. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Z danych statystycznych Policji wynika, że zarówno w roku 2016, jak i 2017 większość osób dotkniętych przemocą doświadczała przemocy psychicznej, a następnie

fizycznej. Należy mieć na uwadze, że w zdecydowanej większości osoby doznające przemocy, doświadczają różnych jej form, które współwystępują w różnych konfiguracjach.

Tabela 3. Liczba osób z terenu powiatu korzystających w 2017 roku z pomocy poszczególnych SOW

Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	Liczba osób korzystających ogółem, w tym:	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Liczba dzieci
SOW Gorzyce	0	0	0	0
SOW Korytniki	0	0	0	0
SOW Lesko	4	4	0	4
SOW Nowa Sarzyna	2	2	0	0

Źródło: dane statystyczne z SOW w województwie podkarpackim

Tabela 4. Rodzaje pomocy udzielonej przez Policję osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą

Rodzaje pomocy	Liczba osób	
	ROK 2016	ROK 2017
Umieszczenie w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	0	1
Umieszczenie w ośrodku wsparcia	0	0
Umieszczenie w ośrodku interwencji kryzysowej	0	0
Umieszczenie w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	0	0
Umieszczenie w szpitalu	1	0
Udzielenie pomocy medycznej	10	2
Inny rodzaj pomocy	0	0

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Z danych zawartych w tabeli 3 wynika, że w 2017 roku 6 osób z terenu powiatu jasielskiego skorzystało ze schronienia w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar

przemocy w rodzinie na terenie województwa podkarpackiego. Natomiast Policja w roku 2017 umieściła 1 osobę w ośrodku wsparcia (tabela 4).

Na podstawie informacji uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej z powiatu jasielskiego wynika, że 6 ośrodków przyznało, że istnieje zapotrzebowanie na utworzenie miejsc hostelowych na terenie powiatu, z których mogłyby skorzystać osoby znajdujące się w sytuacjach kryzysowych, w tym osoby doznające przemocy. Poszerzenie działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej działającego w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle o udzielanie pomocy w formie schronienia, między innymi osobom doznającym przemocy, umożliwiłoby zapewnienie poczucia bezpieczeństwa mieszkańcom oraz udzielanie efektywnej pomocy.

Poniżej zostały przedstawione dane Prokuratury Rejonowej w Jaśle, z których wynika, że w roku 2017 liczba prowadzonych postępowań w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk była niższa niż w 2016 roku. Natomiast liczba akt oskarżenia skierowanych do Sądu jest porównywalna, co zostało przedstawione w tabeli 5.

Tabela 5. Dane statystyczne udostępnione przez Prokuraturę Rejonową w Jaśle

Dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jaśle	ROK 2016	ROK 2017
Liczba prowadzonych postępowań przygotowawczych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk	68	59
Liczba akt oskarżenia skierowanych do Sądu	29	27
Liczba wniosków o poddanie się karze w trybie art. 335 § 1 kpk (wydanie wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar bez przeprowadzenia rozprawy)	12	7
Liczba wniosków w trybie art. 324 § 1 kpk (dotyczy umorzenia śledztwa i zastosowania środków zabezpieczających wobec stwierdzenia całkowitej niepoczytalności podejrzanego)	2	brak danych
Liczba umorzonych postępowań	25	25

Źródło: dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jaśle

Poniżej zostały także przedstawione dane statystyczne udostępnione przez Zespoły Interdyscyplinarne funkcjonujące w powiecie jasielskim, które obrazują skalę prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” z wyłączeniem liczby procedur „Niebieskie Karty” wszczętych przez Policję.

Tabela 6. Dane statystyczne udostępnione przez Zespoły Interdyscyplinarne w powiecie jasielskim

Lp.	Wykaz Zespołów Interdyscyplinarnych w powiecie jasielskim	Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” z wyłączeniem liczby procedur NK wszczętych przez Policję	
		ROK 2016	ROK 2017
1.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Jaśle	33	8
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Dębowiec	0	1
3.	Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Jasło	4	3
4.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Kołaczyce	1	3
5.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krempnej	1	2
6.	Zespół Interdyscyplinarny w Nowym Żmigrodzie	2	4
7.	Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Osiek Jasielski	0	2
8.	Zespół Interdyscyplinarny w Skolyszynie	3	0
9.	Zespół Interdyscyplinarny w Tarnowcu	2	2
10.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Rodzinie w Gminie Brzyska	1	8

Źródło: dane statystyczne Zespołów Interdyscyplinarnych z powiatu jasielskiego

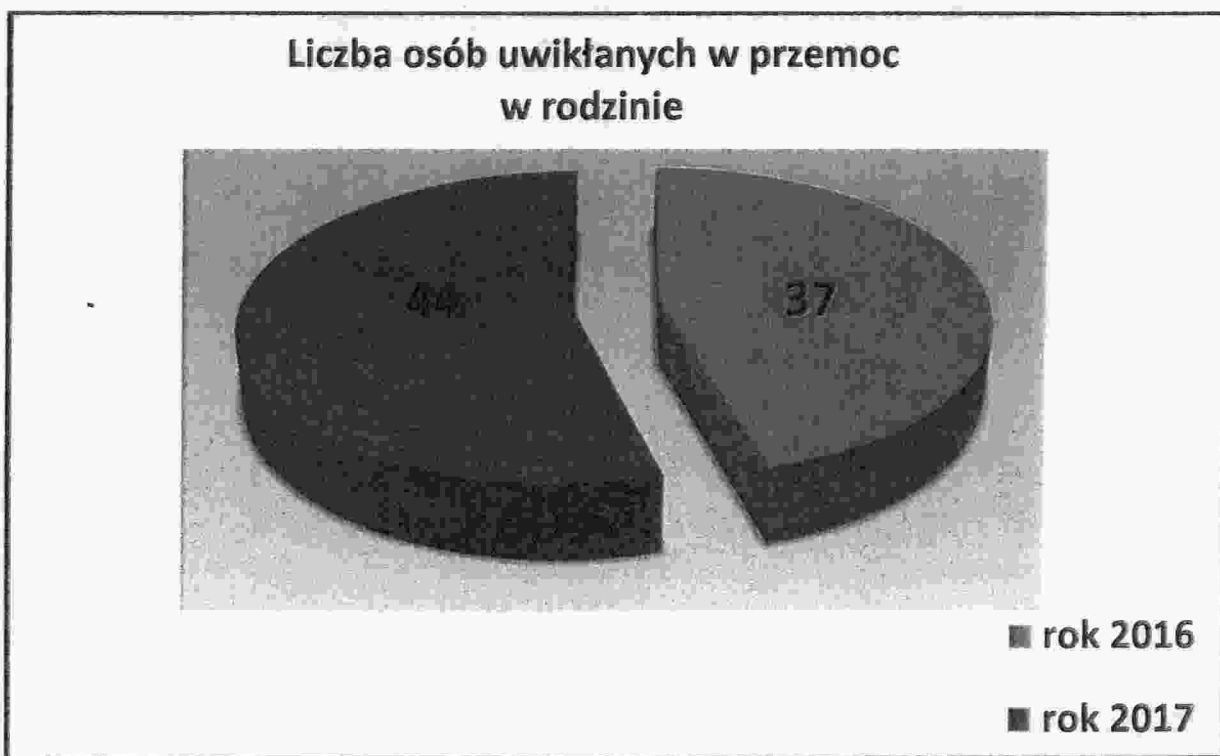
Dane statystyczne Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Jaśle przedstawione w tabeli 7. obrazują liczbę osób, które w latach 2014-2017 wzięły udział w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Tabela 7. Prowadzenie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w powiecie jasielskim

Liczba osób uczestniczących w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle		
Rok	Liczba osób uczestniczących w programie	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie
2014	9	6
2015	4	2
2016	4	3
2017	5	3

Źródło: dane statystyczne OIK w Jaśle

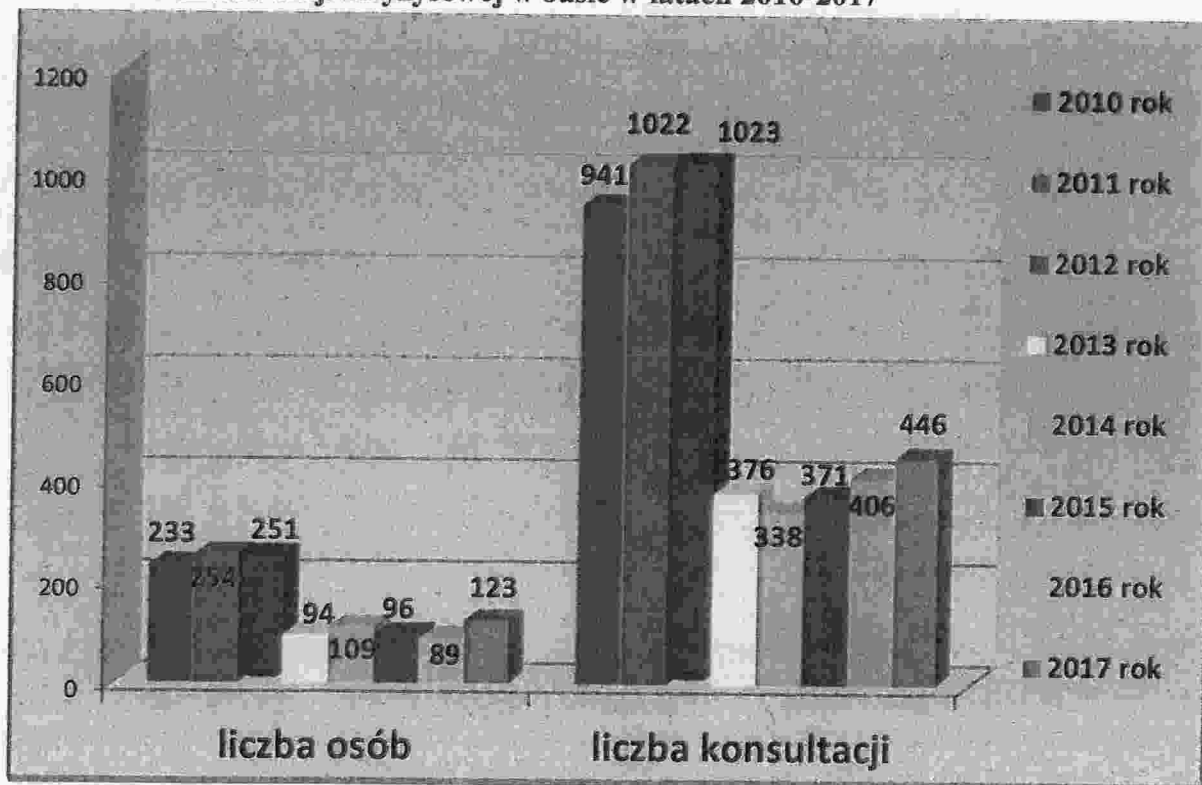
Wykres 2. Liczba osób uwikłanych w przemoc w rodzinie korzystających z pomocy w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Jaśle w latach 2016-2017

Źródło: dane statystyczne OIK w Jaśle

Z danych zawartych na powyższym wykresie wynika, że w roku 2017 w porównaniu do roku 2016, zauważa się wzrost liczby osób, które skorzystały z pomocy OIK w Jaśle, w tym osób uwięzionych w przemoc w rodzinie.

Wykres 3. Analiza porównawcza dotycząca liczby osób korzystających z pomocy w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Jaśle w latach 2010-2017

Źródło: dane statystyczne OIK w Jaśle

Na wykresie 3 zostały przedstawione dane statystyczne za lata 2010- 2017, które obrazują liczbę osób, które skorzystały z pomocy w OIK w Jaśle oraz liczbę udzielonych specjalistycznych porad.

Wnioski i rekomendacje:

1. Częstotliwość występowania oraz wykrywalność zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie jasielskim w latach 2016 i 2017 - w odniesieniu do lat poprzednich - jest porównywalna, na co wskazują:
 - liczba wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2016-2017,
 - liczba prowadzonych postępowań w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk oraz skierowania do Sądu akt oskarżenia.
2. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaśle udziela specjalistycznej pomocy osobom znajdującym się w różnych kryzysach życiowych, w tym uwikłanym w przemoc w rodzinie. Z pomocy OIK korzystają zarówno osoby doznające przemocy oraz osoby stosujące przemoc.
3. Na terenie powiatu jasielskiego występują potrzeby związane z zapewnieniem pomocy w formie schronienia osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych, w tym osobom doznającym przemocy w rodzinie.
4. Należy podejmować działania zmierzające do rozbudowy sieci wsparcia dla osób znajdujących się w kryzysie, w tym dla osób doznających przemocy, między innymi poprzez poszerzanie działalności OIK o nowe formy pomocy.
5. Należy, w miarę możliwości, rozszerzać zasoby kadrowe o wykwalifikowanych specjalistów w celu zwiększenia dostępu do uzyskania bezpłatnej profesjonalnej pomocy osobom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych.
6. Należy nadal podejmować działania informacyjne oraz edukacyjne na temat zjawiska przemocy domowej oraz możliwości szukania pomocy, jak również na temat zagrożeń związanych z używaniem alkoholu oraz środków psychoaktywnych.
7. Należy podejmować działania profilaktyczno-edukacyjne wśród dzieci i młodzieży w celu ukazywania alternatywnych form spędzania czasu wolnego i zapobiegania występowaniu zachowań ryzykownych.

Analiza

lokalnych czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

Zgodnie z zapisem zawartym w pkt 2.4.1 Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 - 2020 zadaniem zarówno Wojewody, jak i jednostek samorządu terytorialnego, jest sporządzanie corocznych raportów i analiz czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Na podstawie analizy danych statystycznych, dokumentacji Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Jaśle, wywiadów oraz obserwacji opracowano lokalną analizę czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w powiecie jasielskim.

Lokalne czynniki sprzyjające i utrudniające skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

<i>Lokalne czynniki sprzyjające skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie</i>
• funkcjonowanie Ośrodka Interwencji Kryzysowej w strukturze PCPR w Jaśle
• udzielanie bezpłatnej specjalistycznej pomocy osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych
• realizacja powiatowych programów przeciwdziałających występowaniu przemocy w rodzinie
• realizacja programów profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży z terenu powiatu jasielskiego
• stosowanie procedury „Niebieskie Karty”
• współpraca interdyscyplinarna służb (dobre praktyki)
• działalność zespołów interdyscyplinarnych
• edukacja dzieci i młodzieży oraz dorosłych nt. zjawiska przemocy w rodzinie
• opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie
• zmiana postaw i przekonań społeczności lokalnej
• diagnoza problemu zjawiska przemocy w rodzinie
• umiejętność wykorzystania istniejącego potencjału kadrowego

<i>Lokalne czynniki utrudniające skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie</i>
• przekonania, mity i stereotypy przyzwalające na przemoc
• niewystarczające zasoby kadrowe (dot. wykwalifikowanych specjalistów)
• brak całodobowego ośrodka oraz hostelu na terenie powiatu jasielskiego dla osób znajdujących się w kryzysie, w tym doznających przemocy w rodzinie
• korelacja osób nadużywających alkoholu ze stosowaniem przemocy domowej
• trudna sytuacja materialna osób poszkodowanych
• słabe umiejętności wychowawcze oraz bezradność opiekuńczo-wychowawcza rodziców/opiekunów prawnych
• bezrobocie oraz migracja w celach zarobkowych

Analiza *Lokalnych czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie* pozwoliła określić atuty i mankamenty analizowanego problemu oraz ukazała bariery i utrudnienia w skutecznym przeciwdziałaniu przemocy. Pokazała również szanse, które wykorzystane w odpowiedni sposób mogą osłabić występujące bariery i przeszkody w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

V. Cele programu

Cel główny programu:

Promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci i młodzieży w rodzinach zagrożonych przemocą z powiatu jasielskiego.

Cele szczegółowe:

- propagowanie pozytywnych postaw rodzicielskich i relacji rodzinnych wśród społeczności lokalnej;
- uświadamianie i edukacja rodziców/opiekunów na temat praw i obowiązków rodzicielskich, właściwych metod i form wychowawczych, radzenia sobie

- w sytuacjach trudnych, konsekwencji prawnych związanych ze stosowaniem niewłaściwych metod wychowawczych;
- zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z terenu powiatu jasielskiego;
 - zwiększenie efektywności pomocy udzielanej rodzinom zagrożonym przemocą w rodzinie z terenu powiatu jasielskiego;
 - szkolenie pracowników instytucji pomocowych z zakresu udzielania pomocy i wsparcia rodzinom zagrożonym wystąpieniem przemocy lub dotkniętym przemocą;
 - współpraca instytucji pomocowych w zakresie udzielania pomocy i wsparcia rodzinom zagrożonym wystąpieniem przemocy w rodzinie.

VI. Obszary działania i odbiorcy

Obszary działania:

- profilaktyka,
- edukacja i psychoedukacja,
- interwencja kryzysowa,
- wsparcie i specjalistyczna pomoc,
- ochrona osób zagrożonych wystąpieniem przemocy w rodzinie.

Odbiorcy:

1. Osoby zagrożone wystąpieniem przemocy w rodzinie:
 - dzieci i młodzież;
 - osoby dorosłe;
 - współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych;
 - osoby niepełnosprawne;
 - osoby starsze.
2. Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji działających w obszarze oświaty, sądownictwa, służby zdrowia, służb mundurowych oraz pomocy społecznej w powiecie jasielskim.
3. Społeczność lokalna powiatu.

VII. Realizatorzy programu

Realizatorem programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle we współpracy m. in. z następującymi instytucjami:

- policja,
- sąd,
- ośrodki pomocy społecznej,
- placówki oświatowe i opiekuńczo-wychowawcze,
- służba zdrowia,
- organizacje pozarządowe.

VIII. Monitoring i ewaluacja

W ramach monitoringu systematycznie gromadzone będą dane dotyczące przebiegu i efektów realizacji Programu. Uzyskane informacje będą służyć sprawdzeniu skuteczności działań programowych. Działania monitorujące będą prowadzone przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle.

Możliwa będzie korekta działań przewidzianych w ramach realizacji Programu.

Sprawozdania roczne oraz sprawozdanie końcowe z realizacji Programu będą przedstawiane Zarządowi Powiatu w Jaśle.

Kryteria ewaluacji:

- zgodność efektów programu z założonymi celami;
- zgodność celów programu z potrzebami społeczności lokalnej;
- zgodność wiedzy i umiejętności nabytych przez uczestników programu z zaplanowanymi w programie.

IX. Finansowanie

Źródłem finansowania „Powiatowego Programu Profilaktycznego Promującego Prawidłowe Metody Wychowawcze w Rodzinach Zagrożonych Przemocą na lata 2018 – 2020” mogą być środki finansowe pochodzące:

- z budżetu powiatu jasielskiego,
- z budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych,
- z budżetu państwa na finansowanie realizacji zadań zleconych,
- z innych programów i grantów.

X. Przewidywane efekty

1. Zmiana postaw społeczeństwa lokalnego wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Umiejętność szukania specjalistycznej pomocy przez osoby zagrożone wystąpieniem przemocy lub doświadczające przemocy.
3. Podniesienie kompetencji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
4. Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie.
5. Aktywizacja dzieci i młodzieży oraz zmotywowanie do uczestnictwa w zajęciach i projektach profilaktycznych.
6. Usprawnienie systemu pomocy i ochrony osób/rodzin dotkniętych przemocą.
7. Niwelowanie skutków przemocy w rodzinie.
8. Zwiększenie kompetencji rodzicielskich rodziców/opiekunów.
9. Zmiana postaw społeczeństwa lokalnego wobec zjawiska krzywdzenia dzieci.
10. Zwiększenie skuteczności udzielanej pomocy osobom uwięzonym w przemoc w rodzinie.

XI. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Lp.	CEL SZCZEGÓŁOWY	OPIS DZIAŁANIA	TERMIN REALIZACJI	REALIZATORZY
1.	Uświadamianie i edukacja rodziców/opiekunów na temat praw i obowiązków rodzicielskich, właściwych metod i form wychowawczych, radzenia sobie w sytuacjach trudnych, konsekwencji prawnych związanych ze stosowaniem niewłaściwych metod wychowawczych.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Opracowanie oraz rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat właściwych metod wychowawczych, itp. ➤ Publikacja artykułów/informacji w mediach lokalnych oraz na stronach internetowych instytucji na temat zjawiska przemocy wobec dziecka, właściwych postaw rodzicielskich, znaczenia rodziny w procesie wychowania dziecka. 	2018 - 2020	<ul style="list-style-type: none"> - PCPR w Jaśle, - ośrodki pomocy społecznej, - szkoły i placówki oświatowe
2.	Propagowanie pozytywnych postaw rodzicielskich i relacji rodzinnych wśród społeczności lokalnej.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pogadanki, prelekcje dla rodziców dotyczące prawidłowych metod wychowawczych, właściwych sposobów komunikacji z dzieckiem. ➤ Zajęcia edukacyjno-profilaktyczne dla dzieci i młodzieży z zakresu komunikacji interpersonalnej, porozumiewania się bez przemocy, radzenia sobie ze złością, itp. ➤ Konkurs profilaktyczny dla dzieci w wieku szkolnym właściwe relacje dziecko-rodzice. 	2018 - 2020	<ul style="list-style-type: none"> - PCPR w Jaśle, - ośrodki pomocy społecznej, - szkoły i placówki oświatowe

3.	Zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z terenu powiatu jasielskiego.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Udzielanie kompleksowej pomocy specjalistycznej dla rodzin znajdujących się w kryzysie oraz dla rodzin dysfunkcyjnych. ➤ Poradnictwo psychoedukacyjne dla rodziców/opiekunów oraz profesjonalistów. ➤ Działania interwencyjne w rodzinach zagrożonych lub dotkniętych przemocą. ➤ Organizacja warsztatów psychoedukacyjnych dla rodziców zastępczych z zakresu kształtowania umiejętności wychowawczych, promowania właściwych metod wychowawczych, sposobów komunikacji w rodzinie, rozpoznawania emocji i sposobów reagowania na stres. ➤ Organizowanie grupowych form wsparcia i psychoedukacji dla rodziców/opiekunów prawnych. 	2018 - 2020	<ul style="list-style-type: none"> - PCPR w Jaśle, - ośrodki pomocy społecznej, - szkoły i placówki oświatowe
4.	Szkolenie pracowników instytucji pomocowych z zakresu udzielania pomocy i wsparcia rodzinom zagrożonym wystąpieniem przemocy lub dotkniętym przemocą.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizacja szkoleń/konferencji, spotkań tematycznych. ➤ Udział w szkoleniach, konferencjach tematycznych. 	2018 - 2020	<ul style="list-style-type: none"> - Starostwo Powiatowe w Jaśle, - PCPR w Jaśle, - ośrodki pomocy społecznej, - sąd, - policja

Podsumowanie

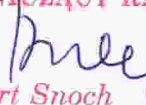
Przyjście dziecka na świat to wiele zmian w życiu rodziców i rodziny, a bycie rodzicem to jedno z najważniejszych zadań w życiu. Konsekwencje błędów wychowawczych popełnionych przez rodziców mogą okazać się bardzo poważne dla rozwoju dziecka oraz jego dorosłego życia.

Niniejszy program ma na celu kształtowanie u rodziców niezbędnych umiejętności, które pozwolą stać się przewodnikiem dla dziecka, dbać o dobre relacje z dzieckiem. Wymaga to świadomego zaangażowania rodziców w proces wychowawczy dziecka oraz stosowania pożądanых metod wychowawczych wolnych od przemocy.

Skuteczność działań realizowanych w ramach niniejszego programu zależy od szeroko pojętej współpracy różnych instytucji z powiatu jasielskiego działających w obszarze pomocy rodzinie.

Do usprawnienia lokalnego systemu wspierania rodziny i przeciwdziałania przemocy w rodzinie niezbędna jest interdyscyplinarność działań instytucji i specjalistów, profesjonalizm udzielanej pomocy, jak również świadomość wagi problemu.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Robert Snoch